

Leserinlegg

Kvinners rettssikkerhet er samfunnets ansvar

Hvem skal ta ansvaret for kvinners rettssikkerhet i rettsstaten Norge? Vi stiller oss spørsmålet fordi rettssystemet i stadig større grad ser ut til å fraskrive seg dette ansvaret! Voldtekt må anses som en svært alvorlig forbrytelse, nest etter drap det groveste et menneske kan utsettes for. I FN' erklæring om de universelle menneskerettighetene blir det understreket at beskyttelse mot seksualisert vold er en ufravikelig og udiskutabel rettighet for alle mennesker.

Men kvinner i Norge blir ikke beskyttet mot voldtekt og seksuelle overgrep; tallene taler for seg:

90% av alle voldtektsanmeldelser henlegges. Bare 10% av anmeldelsene fører til dom: i tillegg kommer det velkjente faktum at bare de færreste faktiske voldtekter blir anmeldt i det hele tatt; ca 400 av minst 6000 i året.

Disse tallene viser at et overveldende flertall av alle de kvinnene som utsettes for voldtekt i løpet året aldri mottar noen reell beskyttelse fra rettsstaten. Det er en kjent sak at fagpersonell som behandler og bistår voldtekts ofre, leger, psykologer og advokater ofte fraråder anmeldelse, med begrunnelsen at anmeldelser bare unntaksvis fører fram. Den ofte svært langvarige prosessen som følger en voldtektsanmeldelse, kontakten med politi og rettsvesen, innebærer en så stor belastning at det rett og slett ikke er verdt det!

Resultatet er i praksis at voldtekt er en forbrytelse der gjerningsmannen kan kalkulere med en svært liten risiko for å bli straffet, til tross for den alvorlige forbrytelsen han har begått. På den andre siden kan alle kvinner trekke den konklusjonen at samfunnet ikke gjør noe reelt forsøk på å beskytte oss mot den verste krenkelsen vi kan utsettes for. Vi ser at når det gjelder kvinners rettssikkerhet har demokratiet og rettsstaten spilt fallitt.

Slik har situasjonen sett ut i "likestillingslandet" Norge i uminnelige tider. Vi som håpet på en framgang for demokrati og rettssikkerhet for kvinner har det siste året fått grunn til å frykte at vi er på full fart den andre veien. Utviklingen går mot en alvorlig svekkelse av den allerede hårreisende dårlige rettssikkerheten for kvinner.

Vi sikter til de to injurienesakerne der kvinner som har anmeldt voldtekt og har snakket om den til familie, venner og kritesenteret, har blitt dømt for ærekrenkelser av mannen de anmeldte for voldtekt. I disse sakene ble voldtektsanmeldelsene henlagt på grunn av bevisets stilling. Som vi så av tallene overfor er en slik henleggelse det vanligste utfallet av anmeldelser. Årsaken til dette er ikke at 90% av anmeldelsene er falske, den lave andelen av domfellelser er snarere et resultat av et meget høyt beviskrav i voldtektssaker og manglende kompetanse og prioritering hos politi og påtalemyndigheter. I disse to injurienesakerne ble de saksøkte kvinnene avkrevd det politiet ikke hadde klart; å bevise at de hadde blitt voldtatt. Det klarte de ikke, begge ble dømt til taushet og økonomisk ruin for å ha snakket om at de hadde blitt voldtatt!

Disse dommene åpner for at *alle* kvinner anmelder voldtekt og som ikke lykkes med å bevise dette i retten (minner om at dette er tilfellet for flertallet av voldtatte kvinner) risikerer å bli ydmyket og økonomisk ruinert av sin egen voldtektsmann.

Og voldtektsforbrytere som unngår å bli dømt for sin forbrytelse kan i ettertid til og med oppnå økonomisk gevinst!

Vi har allerede sett at terskelen for å anmelde voldtekt er svært høy (ca 400 av ca 6000 voldtatte kvinner går til anmeldelse). Det er ingen grunn til å tro noe annet enn at den blir enda høyere etter dette. Vi frykter at risikoen for injuriersøksmål vil føre til en ytterligere nedgang i anmeldelser, noe som igjen vil føre til at enda færre voldtatte kvinner får se sin overgriper dømt og straffet. Vi står overfor et enormt tilbakeslag for kvinners rettssikkerhet, og dermed for demokrati og likestilling.

Aksjon rettssikkerhet for kvinner kan ikke godta at samfunnet unnlater å ta ansvaret for å beskytte norske kvinner mot voldtekt. Voldtatte kvinner skal ikke trues til taushet, voldtekt er ingen privatsak!

13.juni skal Stortinget behandle straffelovens kapittel om "seksuallovbrudd". I den forbindelse vil vi aksjonere over hele landet fra 6. juni fram til 13. juni , og vi vil fremme følgende krav for å bedre norske kvinners rettssikkerhet:

1. Bevisbyrden i injuriesaker i forbindelse med voldtektssaker må snus, slik at det ikke er kvinnen som må bevise at hun ble voldtatt, men gjerningsmannen som må føre bevis for at han *ikke voldtok*. En slik lovendring vil ikke innebære noen svekkelse av rettsvernet til personer som blir uskyldig anmeldt for voldtekt. Uskyldig anmeldte kan i følge § 4-4-4 flg kreve erstatning for grunnløs straffeforfølgelse. En omgjøring av bevisbyrden vil kunne hindre den utviklingen som de to ovennevnte dommene vil føre til; kvinner skal fortsatt kunne anmelde og snakke om at de har blitt voldtatt, uten å måtte risikere et injuriersøksmål mot seg.

2. Politiet må opprette regional enheter for etterforskning og påtale av voldtekter og andre seksuelle overgrep. det må etableres faste forpliktende samarbeidsstrukturer og en best mulig ressursutnyttelse innen regionen, også i forhold til faginstitusjoner og fagmiljøer sentralt. En slik omorganisering og styrking av politiet kompetanse vil kunne bidra til at andelen av faktiske voldtekter øker og at henleggelsesprosenten går ned. Dette kravet bygger vi på informasjonen som kommer fram i en rapport fra tidligere statsadvokat Åse Texmo, der det viser seg at politiets inkompetanse og dårlige organisering i sterk grad bidrar til at rettsvernet for voldtatte kvinner svekkes.

En innfrielse av disse to kravene ville innebære en begynnelse på en bedring av de uverdige forholdene kvinners manglende rettssikkerhet representerer i et av verdens mest likestilte og demokratiske land. Vi håper myndigheter og rettsvesen vil vise vilje til å ta på seg det ansvaret norsk lov og menneskerettighetene pålegger dem, å beskytte sine innbyggere mot kriminelle overgrep og brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Hvem skal ellers gjøre det?

NN

Aksjon Rettssikkerhet for Kvinner

Kvinnefronten - Norsk Krisesenterforbund - Krisesentersekretariatet - Miljøpartiet de Grønne - Sosialistisk Venstreparti - Rød Ungdom